

Bu Korkunç Çatışmanın Altında Filistin Doğal Kaynakları Yatıyor

Shawan Jabarin

Bugün İsrail-Filistin çatışmasında şiddetli gerilimin son halkasındayız, ama dünya sadece seyirci kalıyor. Filistinli ilk insan hakları örgütü olan Al-Haq'ın Genel Direktörü olarak, bu şiddet ister Gazze'de ister Batı Şeria'da gerçekleşsin, kaçırılarak ya da füzelerle öldürülenler ister Filistinli olsun ister İsraili, bu şiddetin temel sebebini vurgulamak benim sorumluluğum. Bu şiddetin altında yatan gerekçe, uluslararası hukukun ihlali. 1967'den beri İsrail, kanuna aykırı yerleştirme politikası ile uluslararası insancıl hukuku ihlal ediyor. Bu yerleştirme politikası sonucunda 500,000 İsraili yerleşimci, işgal edilmiş Filistin topraklarına getirildi.

İşgal edilmiş topraklara sivillerin transferinin, 4. Cenevre Sözleşmesi'nde yasaklanmasının bir gerekçesi var. Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nde sivillerin işgal edilmiş topraklara transferinin bir savaş suçu olarak sayılmasının bir gerekçesi var. Ölüm ve yıkım her silahlı çatışmanın parçası olsa da, uluslararası insancıl hukuk bu çatışmaların nasıl gerçekleşeceğini belirli kurallara bağlayarak sivillerin yaşamlarını korumaya çalışır. İsrail'in, silahlı çatışmaya dönük bu uluslararası normları tanımaması, çatışmacı bir ortamın yaratılmasına ve hem Filistinli hem İsraili sivillerin zarar görmesine neden oluyor.

İsrail eski hukuki danışmanı Dr. Theodore Meron, İsrail'in Arap topraklarını işgalinden hemen sonra, 1967 yılında, sivil yerleşim yerleri kurulması politikasının 4. Cenevre Sözleşmesi'ne aykırı olacağı bilgisini verdi.

Buna rağmen, o zamandan beri her İsrail hükümeti, yasayı göz ardı etmeyi tercih etti ve dolaylı olarak yüzbinlerce İsraili sivilin işgal edilmiş topraklara transferini kolaylaştırdı. İsrail hukuk sistemi, bu yerleşim sürecinin, yasanın uygun şekillerde manipüle edilerek meşrulaştırılmasında önemli bir rol oynadı.

Uluslararası camiadaki, İsrail'in yerleşim faaliyetlerinin illegal olduğuna dair fikir birliğine rağmen; birçok devletteki, özellikle ABD'deki siyasi irade eksikliği, bu ödümlerin verilmesinde ve İsrail'in herhangi bir cezalandırmaya tabi olmadan faaliyetlerini sürdürmesinde önemli bir rol oynuyor. Dr. Meron'un tavsiyesi her ne kadar İsrail yerleşim faaliyetlerinin sonuçlarını önceden bildirmese de, bu sonuçları şu an fasit şiddet dairesinde görmek mümkün.

Peki bu tavsiye neden göz ardı edildi? İsrail içindeki nüfus fazlalığı yüzünden değil. Her ne kadar din, siyasi ideoloji ve güvenlik gerekçeleri, resmi söylem için yıllardır kullanılan meşrulaştırma araçları olsa da, Al-Haq'ın son yıllarda yaptığı çalışmalar, çok daha güçlü bir itici gücün varlığını ortaya koyuyor: Filistin'in doğal kaynaklarının sömürülmesinden elde edilecek menfaatler.

Yakın tarihli bir Dünya Bankası raporuna göre, Filistinliler, Batı Şeria'da C Bölgesi'ndeki kaynaklardan yılda 3 milyar dolar gelir elde edebilirler. İsraili yerleşimler Batı Şeria'da, su, arazi ve maden kaynaklarının kontrolü için stratejik bir biçimde konumlandırılırken, İsraili ve Filistinli sivilleri daha sık karşı karşıya getirme pahasına İsrail ekonomik çıkarları garantiye alınıyor.

İsrail 2005 yılında yerleşimcileri ve askerlerini Gazze'den çekse de, sahildeki gaz rezervlerini kontrol edip sömürmesine olanak verecek şekilde bölgeyi işgal etmeye devam ediyor. İsrail, Gazze'ye denizden uyguladığı ablukayla sadece Gazze kıyı bölgesinin gelişmesine engel olup Filistin ekonomisini ihtiyaç duyduğu doğalgaz gelirlerinden mahrum bırakmıyor; aynı zamanda İşgal Edilmiş Filistin Topraklarını doğalgaz arzı konusunda İsrail'e bağımlı hale getirerek İsrail ekonomisini güçlendiriyor.

Bir yabancı gücün doğal kaynakları sömürmesi, kolonyal tarihin alamet-i farikasıdır. Bugün bu tarih, işgal edilmiş Filistin topraklarında tekerrür ediyor. Uluslararası insancıl hukuk, Afrika çekişmesi döneminde ya da 2. Dünya Savaşı'nda bugünkü kadar gelişmiş olmasa da, geçmişin kolonyal hedefleri, modern insancıl hukukun yağmayı ve nüfus transferini yasaklamasıyla boşa çıkarılıyor. Ama bu yasaklamaların yaptırım gücünün olması için siyasi irade gerekiyor.

İsrail tarafında böyle bir siyasi iradenin olmaması, ticari açıdan anlaşılabilir, çünkü Bereketli Hilal'in bu kısmının zenginliğini paylaşmak istemiyor. Bu çatışma sadece yaralı-ölü sayısı ve yıkımla değil, aynı zamanda dolarlar ve sentlerle de ölçülüyor. Bugün ele geçirilen bu doğal kaynaklar sınırlı, sonlu ve yenilenebilir değil, bu da bu kaynakların, kaybedilen yaşamlara nazaran değerini gözler önüne seriyor. Ne yazık ki ticari bir zihniyetle yapılan bu taş kalpli hesaplamalar, bu suçların cezasız kalmadan nasıl devam ettirildiğini de açıklamamıza yardımcı oluyor.

Bu şiddet sarmalını durduracak adil bir barışın kazanılması için, uluslararası camia İsrail'in illegal aktivitelerini sonlandırmak adına harekete geçmek zorunda, çünkü İsrail gönüllü olarak asla bu kârlı girişimden vazgeçmeyecektir. Bu adil barışın sağlanması için gerekli çerçeve, uluslararası hukukta mevcut ve ancak bu hukukun uygulanmasıyla bu barış gerçekleşebilir. O vakte kadar, her iki tarafın kayıpları, üst kolonyal hırsların ikincil zararları olmaya devam edecek.

Shawan Jabarin, Ramallah/Filistin'de faaliyet gösteren bağımsız Filistinli insan hakları kuruluşu Al-Haq'ın Genel Direktörü'dür.

Çeviri: Semuhi Sinanoğlu